

Qatar stansiyadan yenice tərpənmekdə idi ki, 35-36 yaşında, eynəkli, uzunboylu, yaraşlıqlı bir oğlan qaca-qaca özünü qaçona saldı. O, əlləri ilə 80-ci illərin məşhur hind aktyorlarının saçlarına bənzəyən uzun qara saçlarını geriyə tumarlayaraq düz mənim olduğum kupeyə yaxınlaşdı. Töyüyü-töyüyü salam verdi və çantasını qoyub qarşı tərəfdə oturdu. Kupemiz cəmi ikinəfərlik idi. Hava xeyli isti olduğundan kuppenin qapısını açıq qoymuşdum ki, keçiddəki açıq pəncərədən içəri bir az təmiz hava gəlsin. Bir az yol gedəndən sonra birdən yol yoldaşım rəsmi şəkildə ayağa qalxıb: Tanış olmadıq, mənim adım İlyasdır, - deyib əlini uzatdı. Mən də özümü təqdim etdim, çoxdan tanış olan insanlar kimi səhbətə başladıq. Hiss olunurdu ki, İlyas yaxşı ünsiyyət qurmaq bacarığına sahibdir və məndən fərqli olaraq, susmağı deyil, danışmağı üstün tutur. Pəncərədən eşiyə baxdım. Göyün üzünə qara buludlar yığışırı, havada bir yağış qoxusu vardi. İlyas üzünü mənə tutub: Belə havada nə vurmaq olar!, - deyə xüsusi nida ilə vurguladı və çantasını eşələməyə başladı. O, çantasından bir az kolbasa, holland pendiri, çörək, 2-3 dənə alma, bir qabda da xeyli soyutma kartof çıxarıb stolun üstüne qoydu. Sonra da bir araq şübhəsi çıxartdı və şübhəni stola elə möhkəm vurdur ki, o biri şeylər az qaldı, yerə tökülsün. Mən də evdən çıxhaçıxda etirazlarına baxmayaraq, anamim çantama qoymuş yemək qabını çıxardıb "Vallah, heç bilmirəm, içində nə var, anam zorla qoymub", - dedim. İlyas özünəməxsus şəkildə: Analar pis şey qoymaz, - deyib qabın ağını açdı: "Bəh - bəh - bəh, əsl mənim sevdiyim şeydir ki - cüce qızartması".

Beləcə, məclisimiz başladı. Mən içmək istəməsəm də, mümkün olmadi, az da olsa, içməli oldum. İlyas isə bir-birinin arxasında süzür və ləzzətlə içirdi. Artıq iki saat yaxın idi ki, yol gedirdik. Deyəsən, o dəmlənməyə başlamışdı (mən yavaş-yavaş qurdlansam da, faktiki olaraq, o, tək içirdi). İlyas böyük həvəslə tələbəlik illərində başına gələnlərdən maraqlı episodlar danışır, vaxtin necə keçdiyini hiss etmirdik. Bu zaman iki qız hündürdən danışa-danışa kupemizin öündən keçdi. Qızlardan biri bizə tərəf baxdı və gülərək nəsə dedi. İlyas cəld ayağa qalxıb: İndi gəlirəm, - deyə qızların arxasında getdi və çox keçmədən geri döndü. Qaniqara idi, deyəsən, qızlardan umduğunu ala bilməmişdi. Gileyli-gileyli dilləndi: "Bunların hamısı belədir. Özlərini qürurlu göstərir-lər, amma elə ki işləri düşdü, quzuya dönürər, ayağına düşüb yalvarırlar, onda da gec olur". Bu son sözləri İlyas elə bir intonasiya ilə dedi ki, sanki konkret olaraq, kimisə nəzərdə tuturdu. Səhərdən bəri deyib-gülən, heç bir dərdi-səri olmayan bir adam təsiri bağışlayan İlyas bir anın içində tamamilə dəyişdi. Eynəyini çıxarıb kənarə qoyma, qəflətən xəyalında canlanmış xatirələrdən can qurtarmaq istəyirmiş kimi, əlləri ilə iki gözünü möhkəm möhkəm ovuşturmağa başladı. Ortalığa bir sükut çökdü. İlyas pəncərənin pərdəsini çəkib, fikirli-fikirli eşiye baxdı, sonra eynəyini götürüb taxdı və sakit-sakit dilləndi: "İndi sənə başıma gələn bir hadisəni danışacam. Bundan lap bir film çəkmək olar. Üstündən, 5-6 il keçsə də bu haqda heç vaxt heç kimə danışmamışam. Görünür, qəlbimi aça biləcəyim bir insana rast gəlməmişəm. Sən birinci adamsan ki, onu sənə danışıram. Bilmirəm niyə birdən-birə ürəyimi məhz sənə açmaq ehtiyacı hiss etdim, yatmaq istəmirsən

ki?" Mən: Yox, yox, nə yatmaq, hələ tezdir. Buyur, deyəsən, ürəyin doludur, amma, sən allah, bunu burax, - deyib boşalmaqdə olan araq şübhəsinə kənara itələdim. İlyas dərindən bir ah çəkdi, eynəyini düzəltdi, əllərini döşündə çal-çarpaz edib sözə başladı:

...Bizim kəndimiz Çimkənd şəhərindən 45-50 kilometr məsafədə yerləşir. Nənəmin dediklərinə görə, əsrin əvvəllerində, Sovet hakimiyyətinin yenice qurulduğu dövrlərdə bizim ailəmiz: nənəm və onun azyaşlı uşaqla-

İsaxan ISAXANLI

Qazaxistana köçürdülər, atanı bu kənddəki məktəbə müəllim göndərdilər və ona burda ev tikmək üçün, torpaq sahəsi verdilər. Yavaş-yavaş güzəranımız yaxşılaşmağa başlamışdı. Hayif ki, atan böyük həvəslə tikdiyi evində xoşbəxt günlər görəmmədi. Elə bil ki fələk bircə onu görürdü, teztələsik aparıb gözünə soxdu". Bu sözləri deyəndə nənəmin gözələri yaşardı. Şalının ucu ilə göz yaşlarını silib sözünə davam etdi: "Eeh, nə bilim, ay bala. Bu da bir həyatdı da. İndi siz xoşbəxt olun. Atanın eləyə bilmədikərini siz eləyin. Atan bu kəndi çox sevirdi. Həmişə deyirdi ki, bu kəndin insanları qədirbilən, xeyrə-sərə yaranan insanlardır. Kəndin camaati da atana çox hörmət eləyirdi. Atan elə olanda (dünəsini dəyişdiyi gün) nəinki bu kənddən, rayondan da çoxlu adamlar axışib gəlmişdilər. Ona görə də, mənim sizə vəsiyyətim, ay bala, heç vaxt bu kəndin cörəyini unutmayın".

Nənəmin bu sözləri ömürlük olaraq yaddaşına həkk olundu. Universiteti bitirəndən sonra çox yerlər gördüm, şəhərlər, ölkələr gəzdim. Amma bizim doğma kəndimizi heç nəyə müqayisə etmek mümkün deyil. Yaz yenice giridiyi vaxtlar kəndimiz xüsusilə gözəl olardı. Daimi əsən meh bağımdı, arx boyu sırayla əkilmış hündür çinar ağaclarının yarpaqlarını yellədir, yarpaqlar sanki rəqs edirdi. Başqalarına adı görünə biləcək bu mənzərə mənə təbiətin ən gözəl mənzərələri qədər

maraqlı bir ad qoymuşdular - "Hindistan" (həmin dövrde Hindistan filmləri gənclər arasında çox dəbdə idi və bu filmlərdə baş rollarda çəkilən qızlar həddindən artıq gözəl olurdular).

Bu məqamda özümü saxlaya bilməyib İlyasın sözünü kəsdim: "Qəribədir, bizim kəndimizdə də belə bir məhəllə var və kəndin cavanları, elə eyni səbəbdən, həmin məhəlləyə də "Hindistan" deyirlər. Bu necə ola bilər?" İlyas yarıcididə, yarızarafat cavab verdi: "Bilirsən, o dövrde SSRİ-nin müxtəlif şəhərlərində eyni memarlıq üslubunda çoxlu binalar tikilirdi, məktəblər, xəstəxanalar bir-birinə oxşayırdı, küçələrin adı, demək olar ki, təkrar olunurdu. Görünür, o dövrün elə cavanları da eşq, məhəbbət məsələsinə həmfikir olublar". Bunu deyib o, sanki, məni inandıra bildiyi üçün, özündə razı halda qımışdı və səhbətinə davam etdi.

Mənim sevdiyim qız da "Hindistanlı" idi. Əslində, o qızqa qarşı, nə olduğunu anlamadığım hissərim, təxminən 6-cı sinifdə başlamışdı. Lakin o hissin, ötəri də olsa, məhəbbət olduğunu 2-3 il sonra anladığımı görə ilk məhəbbətimi də elə o illərə aid edirəm.

Zərifə ilə ayrı-ayrı siniflərdə oxuyurduq. Məktəbdə ən yaxşı oxuyan şagirdlərdən biri olan Zərifə kifayət qədər, bəlkə də lazımlı gəldiyindən də bir az artıq dərəcədə, zirək bir qız idi. Sürətli yeri, özünəinamlı hərəkətləri, sözlərindəki ötkəmlilik, bir qədər sərt

Yol hekayəti

ri, o cümlədən mənim atam, kulak ailəsi adı altında, Qazaxistana sürgün edilmiş və Sayram rayonunun Qarabulaq kəndində məskən salmışlar. Mən və qardaşlarım - hamımız bu kənddə dünyaya göz açmışıq.

İlyasın dedikləri mənə çox maraqlı göründü, o sanki mənim nənəmin başına gələnlərdən danışındı. Odur ki, bir az da həyəcan içinde: Davam et, davam et, - deyə yerimi rahatlayıb dirsəkləndim, onun bir sözünü belə qaćırmamaq üçün diqqətlə qulaq asmağa başladım. İlyas mənim marağımı görür, bir qədər də həvəsləndi və öz hekayətini nəql etməyə başladı:

Kəndimiz Sırdərya çayından ayrılib gələn Arıç çayının (böyüklərimiz bu çaya Araz deyirdi) sahilində yerləşir. Kəndimizin gözəl mənzərəsi və səfali yerləri var və mən bəzən ürəyimdə düşünürdüm ki, sürgün edilmiş bir ailənin belə səfali yerlərdə məskunlaşmasına necə icazə vermişdilər. Bir dəfə bu haqda nənəmdən soruştum. "Eeh, ay bala, sən bilməsən, yaxşıdı. Amma indi ki, soruştun, deyim: "Bizi caley-vətən (nənəm cəlayi-vətən ifadəsini belə tələffüz edirdi) etdikdən sonra əvvəlcə Türkmenistan çöllərinə, ilan mələyən bir yerə göndərdilər. Qaldığımız yerdə nə içməyə su vardi, nə də yeməyə əməlli-başlı bir şey. Bir vedrə sudan ötrü 2-3 kilometr yol gedirdim. Neyləyə bilərdim, uşaqlar körpə idi, hamısı yemək, içmək istəyirdi. Mən hər üç gündən bir o qədər yolu gedib iki vedrə su getirirdim. Suyu da tez qurtarmasın deyə ehmalla işlədirdim, uşaqlara da ölçü ilə verirdim. Bir yeməkhanada gündüzlər süpürgəçilik edir, qab yuyur, balalarına çörək pulu qazanırdı. Bax belə, atam-anam, bu zülümənən uşaqlarımı böyüdüdüm, o birlər oxumasalar da, atanı oxutdum. Sonradan, Stalin ölündən sonra bizi

zövq verirdi. İndi həyat elə gətirib ki, kənddən bir az uzaq düşüşəm, tez-tez gedib-gəlmək olmur. Amma imkan düşdükcə, əlbəttə ki getməyə çalışıram və hər dəfə kəndimizə gedəndə mütləq bir vaxtlar oxuduğum məktəbimizdə baş çəkirəm.

* * *

Novruz bayramı ərefəsində yenə kəndə getmişdim. Məktəbə getdim. Məktəbimiz kəndin kənarında yerləşirdi. Araz çayının kiçik bir qolu məktəbin lap yanından keçirdi. Bir qədər çayın şırıltısına qulaq asandan sonra kənardan, yol tərəfdən xeyli durub məktəbimizə tamaşa etdim. Məktəbimizə girişdə ikitərəfi sıra ilə düzülmüş sərv ağaclarından orda-burda cəmi bir neçəsi qalmışdı. Onlara nəzər sala-sala taxta döşəməli dəhlizdən keçib sinifimizin yerləşdiyi səmtə getdim. Elə bil heç bu qədər vaxt keçməmişdi, hər şey öz yerində idi - dərs vaxtı müəllimlərin xəbərdarlığına baxmayaraq, gedib-gələnləri seyr etdiyimiz, bəzi şüsləri qırılmış yekə pəncərələr, arxalığı bitişik ikinəfərlik ağır partalar, qara kvadratşəkilli yazı taxtaları, boyaları tökülmüş mavirəngli divarlar, cir-cir cirildən taxta döşəmələr... O unudulmaz məktəb illəri bir anda gözlərimin qabağından kino lenti kimi gəlib keçdi. Birdən, nədənsə, ayaqlarım məni oxuduğum sinfin əks tərəfinə - dəhlizin o başına apardı. Sonuncu pəncərəyə yaxınlaşdım. Gözlərimin önündə qıvrım telləri daim gözlərinin üstünə düşən, uzunboylu, ariq-bədənli, şabalıdışaçılı o qızın surəti canlandı...

* * *

Kəndimizdə bir məhəllə vardi. O məhəllədə yaşayan qızların, demək olar ki, hamısı - Nərminə, Güllərə, Aybəniz, Xalidə, Xəyalə ... qəşəng idi. Buna görə də cavanlar o məhəlləyə

görünüşü, fəallığı, çoxları ilə müqayisədə xeyli geniş dünyagörüşünə malik olması, müəllimlərlə yaxşı münasibət-qurma bacarığı nəinki qızları, hətta çox vaxt oğlanları da ondan çəkinməyə məcbur edirdi. Oğlanlarla səhbətinə, rəftarında həmişə baş rolda olmağa çalışır və çox halda da, buna nail olurdu. Təbiətində də amiranəlik elementləri hiss edilən Zərifə, üstəlik, həm də sinif nümayəndəsi idi və bu vəzifəsi də ona digərləri üzərində təsirini möhkəmləndirməkdə kömək edirdi. Zərifə mənim ona qarşı başqalarından fərqli münasibətimi hiss etsə də (mən belə düşünürəm), bunu heç üzə vurmur, hərəkətlərdə qəti sezdi. Hətta bəzən mənimle daha sərt rəftar etməyə çalışır, yanından keçəndə üzümə baxmir, salam vermir. Bu, əsasən, o vaxtlar olurdu ki, onun yanında rəfiqələrdən kimsə olsun. Amma təkbətək qarşılaşdırıldığımızda, əksinə, mənə baxıb xəfifcə gülümseyir, üzündəki sümü ciddilikdən əsərəlamət qalmırırdı. Ona görə də, ürəyimdə onun da mənə qarşı eyni hissler yaşıdığını düşünürəm.

* * *

Beləcə, ürəyimzdəki hissələr heç vaxt açılmadı, bir-birimizdən bircə xoş baxış uma-uma orta məktəbi bitirdik. Mən Almatı Dövlət Universitetinə, Zərifə isə Almatı Tibb Universitetinə qəbul olunduq. Birinci kursda oxuyarkən, bir neçə dəfə görüşdük. Amma bir gün Zərifə, sanki, qeyb oldu. Onu görmək üçün oxuduğu yerə getsəm də, yalnız uzaqdan görə bildim. Məndən qaçırdı. Bunun səbəbini öyrənməyə çalışsam da, mümkün olmadı. Günlərin birində onu metroda sinif yoldaşım Osmanla birlikdə gördüm. Səmimi münasibətləri gözümdən qaçmadı və mən bir daha onu axtarmadım.

(Davamı 9-cu səhifədə)

(Əvvəli 8-ci səhifədə)

* * *

İlyas bir az nəfəsini dərdi. Bu zaman bələdçi qız qapını döyüd: "Çay isteyirsinizmi?" "Zəhmət olmasa", - deyib təşəkkür etdim. Çox çəkmədi ki, bələdçi iki stəkan dəmli cay gətirdi. Kupemizi mixək iyi götürdü. İlyas bugənən stəkanı iki əlinin arasına alıdı, burnuna yaxınlaşdırıb içdən qoxuladı və sözüne davam etdi:

Deyirlər ki, bütün sevgi hekayələri bir-birinə oxşayır. Lakin mən fərqli düşünürəm. Hamisənin mövzusu eyni - sevgi olsa da, hərəsi bir cür olur. Mənim başıma gələn bu əhvalat inanmırıam ki, dünyada kiminsə başına gəlmış olsun. Mən özüm də hələ buna inana bilmirəm. Bəlkə, sən də inanmayacaqsan. Ancaq bil ki, dediyim və deyəcəyim hər söz, hər cümlə doğrudur, həqiqətdir.

Zərifə ilə ayrılmagımızdan uzun illər keçmişdi. Kəndimizə gəlmışdım. Sərin, sakit bir hava idi. Belə havalarda mən həmişə tez oyanırdım. Tətəcəyinə qonmuş sərçələrin civiltisi altında, adətim üzrə, sevdiyim şeirlərdən deyə-deyə, zövq aldiğim mahnilardan zümrüdə edə-edə qapıda gəzisirdim. Bu zaman kiminsə məni çağırığındı eștidim. Orta məktəb yoldaşım Osman idi (Yəqin ki, mənim gəldiyimi Alıdan eșitmədi). Mən dəmiryolu vağzalından taksi ilə gələndə evimizə tərəf dönerkən yolda Aliya rast gəlmışdım. Maşını saxlatdım, görüşdük və bir az ayaqüstü səhbət də etdim). Osman hal-əhval tutduqdan sonra ağır-ağır nəfəs aldı və fikirli haldə: Səninlə bir səhbətim var, bir-iki saat vaxtin oları? - deyə soruşdu. Mən: Əlbəttə, gəl evə keçək, - deyə onu içəri dəvət etdim. Osman: Yox, əgər elədirse, əynini geyin, səninlə bir yerə gedəcəyik, amma xahiş edirəm, hələlik soyuşma haraya, - deyib üzümə baxdı. Mən paltarımı dəyişdim, səhər yeməyi yemədən çıxdım. Osmanın gəldiyi təkisiyə minib yola düşdük. Bir müddət heç kim dillənmədi, rayon mərkəzinə qədər bir kəlmə belə kəsmədi. Ürəyimdə heç bir fikir olmasa da, Osmanın sifətinə baxdıqca onun çox narahat olduğunu açıq-aydın hiss edirdim. Amma niyə, nə baş vermişdi? O mənə nə deyəcəkdi? Biz hara gedirik? Beynimdə bu və digər bunabənzər suallar yaranır, heç birinə də cavab tapa bilmədiyim üçün sakitcə Osmanın nə vaxtsa səhbətə başlayacağını gözləyirdim. Ancaq o ağzını açıb bir söz də demədi və beləcə, təxminən bir saat lal-dinməz yol getdik.

Nəhayət, taksi dördmərtəbəli bir binanın həyətinə girib dayandı. Düşdük. Osman: Sən burda bir az gözlə, mən indicə qayıdırıam, - deyib nəzərləriylə mənə baxdı. Ətrafa nəzər gəzdirdim. Hündür şam ağaclarının üstünlük təşkil etdiyi, hər yani gül-ciçəklə bəzədilmiş bir park təsiri bağışlayan bu bağ Almata Mərkəzi Klinikasının həyəti idi. Mən başımı tərpədərək razılığımı bildirdim: Yaxşı, amma bir az tez qayıt, - deyib bir az səbirsizləndiyimi də hiss etdirdim. Osman getdi. Mən bağda bir qədər gəzisidkən sonra həmin yerə qayıdırıam skamekalardan birində oturdum. Mənim oturduğum yerdə xəstəxananın əsas binasına girişin pilləkənləri görünürdü. Kimi, nə üçün gözlədiyimi bilmədiyim idən, sadəcə olaraq, vaxtı öldürmək üçün gözlərimi pilləkənə zilləyib gedib-gələnləri seyr etdirdim. Təxminən 15-20 dəqiqə keçmişdi. Pilləkənlərdən enən Osmani gördüm, o, tək deyildi, yanında xəstəxana paltarında kimsə var idi. Onlar yaxınlaşdırılar. Mən hələ də Osmanın yanındakı o naməlum varlı-

ığın kim olduğunu seçə bilmirdim. Onlar mənim oturduğum skamekaya yaxınlaşdırılar. Ayağa qalxdım. Yerimdəcə donub qaldım. İlahi, bu, möcüzədirmi, nədir? Bu odurmu? Bəli, bu o idi - Zərifə. Məni dəhşət bürüdü. Bu nədir, mən yuxumu görürəm? Osman məni buraya nə üçün getirdi, Zərifə niyə burdadır? Beynimdə bir-birinin ardınca yaranan bu suallar məni didib-parçalayırdı. Mənim çəşbaş qaldığımı hiss edən Zərifə: Tanımadın, çoxmu çirkinləşmişəm?, - deyə üzünü mənə tutdu. Mən diqqətlə onu süzdüm. Həddindən artıq ariqləmiş, məni bir vaxtlar məftun etmiş o gözlər sanki çuxura düşmüş, bircə dəfə sıggallamaq üçün, o uşaq qəlbimlə, həyatımı verməyə hazır olduğum o şabalıdı, dalğalı saçlar bir-birinə dolaşmış, rəngi solmuş, dodaqları qurumuşdu, sözlər ağzından zorla çıxırdı. Mən: Sən elə əvvəlki kimi gözəlsən, - deyib qeyri-ixtiyari onun əlindən tutдум. O, əllərini əlimdən çəkmədi, əksinə, bir qədər də mənə yaxınlaşıb sinəmə sixıldı. Mən bu məqamda nə etməli olduğumu, nə edəcəyimi, ona necə münasibət bəsləmək lazımlı gəldiyini bilmir, hər şeyi ani hissələrin ixтиyarına buraxmışdım. Bu zaman Osman saymazyna bir qədər aralandı. Təxminən yarım saat tək qaldıq. Bu yarım saat, əsasən, səssiz, sözsüz keçdi, hər şeyi baxışlar deyirdi. Sonra Osman yaxınlaşdı. Bu müddət ərzində Zərifə tamamilə dəyişmişdi, sanki bir qədər əvvəlki adam deyildi. Üzünü Osmana tutub dedi: "Sən get birbaşa kəndə, mənim paltarımı gətir, mən çıxıram". Osman: "Sən nə danışırsan, həkimin icazəsi olmadan çıxmaq nədir? Bu, mümkün deyil, həkim icazə verməz, onunla dünnən danişmişəm, hələ en azı bir həftə burda qalmalısan". Zərifə bir qədər ötkəm səsə: Sən get, mən indi həkimlə özüm danişaram, - deyib üzünü mənə tutdu: "Mənimlə həkimin yani-na gedərsənmi?" Mən Osmana baxdım. O, başı ilə razılığını bildirdi. Osman: Onda mən burda gözləyirəm, həkim icazə versin, sonra gedərəm, - deyib skamekada oturdu. Zərifə mənim qoluma girdi. Addımlarını elə rəhat, elə inamla atıldı ki, kənardan baxan heç kim onun xəstə olduğunu deyə bilməzdi. Biz pilləkənlərlə ikinci mərtəbəyə qalxdıq. Zərifə baş həkimin otağına yaxınlaşıb qapını döyüd. İçəri girdik. Zərifə: "Mən hazırda özümü çox yaxşı hiss edirəm, bəlkə də son bir neçə ayda bu qədər sağlam hiss etməmişəm. İcazə versəniz, evinizə getmek istəyirəm". Baş həkim həm də Zərifəni müalicə edən həkim idi. Zərifə danışdıqca mən həkimin sifət cizgilərinin necə dəyişdiyini görür, onun fikrini üzündən oxumağa çalışırdım. Həkim sanki qarşısında duranın onun xəstəsi olduğunu şübhə ilə yanaşmağa başlamışdı: "Mən səni, doğrudan da, çox yaxşı görünürəm. Özünü yaxşı hiss etdiyinə şübhəm yoxdur. Ancaq getmək üçün bir az tezdir. Yaxşı olar ki, bir neçə gün qalasan". Amma Zərifənin özünənamlı danişığı, fikrini tamamilə selis ifadə etməsi və xoş inadı baş həkimi fikrindən döndərə bildi: "Yaxşı, bir halda ki bu qədər istəyirən, get, amma bir şortlə ki, üç gündən sonra yoxlanışa gələcəksən". Zərifə mütləq gələcəyini deyib sevincək halda ayağa durdu və qoluma girdi. Baş həkim stolunun sağ tərəfindəki düyməni basıb tibb bacısını çağırıdı: "Zərifənin sənədlərini hazırlayın və evə buraxın". Biz qapıdan çıxməq is-

təyəndə baş həkim: Cavan oğlan, xahiş edirəm, siz bir dəqiqə qalın, - deyə mənə müraciət etdi. Zərifə otaqdan çıxdı, baş həkim mənə əli ilə oturmaq üçün yer göstərdi. O, diqqətlə üzümə baxıb dedi: "Mən sizin kim olduğunu soruşturmam. Çünkü xəstəm üçün çox vacib və qiymətli biri olduğunuzu dərhal hiss etdim. Zərifə artıq bir ilə yaxındır ki, mənim yanına gəlib- gedir, müalicə olunur. Bu müddət ərzində birinci dəfə idi ki, onu bu qədər həyat eşqi ilə dolu, bu qədər özünə inamlı görürəm. Açığlı, xəstəmin bir saat içində belə dəyişə biləcəyini ağlıma da getirə bilməzdəm. Amma həyatda nələr olmur ki?! Mən Zərifənin bu halına çox sevindim və buna görə sizə minnətdaram. Narahatçılığım, təbii ki, var. Sizdən bircə şey xahiş edirəm. Zərifə çox həssas bir qızdır. Ona görə də həddindən artıq sakit, rahat olmalı və əsəbiləşməməlidir. Xırda bir əsəbilək onu əvvəlki vəziyyətinə sala bilər. İndi sinirlərinə hakim olması Zərifə üçün həyati vacib məsələdir". Baş həkim ayağa qalxdı, əlini çıynımə qoydu: "Sizə bir daha minnətdaram. Bu, mənim iş telefonum, bu da ev telefonum. Xahiş edirəm, Zərifənin vəziyyətində xırda bir dəyişiklik hiss etsəniz, dərhal mənə məlumat verin". Mən də ayağa durdum, ona xəstələrinin həyati üçün bu qədər səmimi narahatçılığına görə təşəkkür etdim və otaqdan çıxdım.

Zərifə məni pilləkənin yanında gözləyirdi. Mən ona yaxınlaşan kimi, yenə dərhal qoluma girdi. Lakin mən bu şəkildə, Osmanın qarşısında özümü narahat hiss edirdim, qolumu onun əlindən çıxartmağa çalışdım. O isə qolumdan daha möhkəm yaşışaraq sanki, sən belə şeylərdən narahat olma deyirdi. Biz skamekada oturduq. Saat üç olurdu. Zərifə üzünü Osmana tutdu: "Həkim icazə verdi, evə gedə bilərik. İndi belə edək. Tibb bacısı mənim sənədlərimi hazırlayır, sənədlər hazır olana kimi biz burda gözləyəcəyik. Sən isə bir taksi ilə evə gedib mənim paltarımı gətir. Həm də bir az tez elə. Lap ürəyim partlayır, mümkün olduğu qədər tez burdan çıxməq istəyirəm".

Osman taksi tutmaq üçün yola tərəf getdi. Biz tək qaldıq. Zərifə mülayim səsə dədi: - Bəlkə, bir az gəzişək?

- Sən yorğun görünürsən, otursaq yaxşıdır.

- Yooox, yorğunluq nədir, bu, sənə elə gəlir. Mən son vaxtlar özümü bu qədər gümrah hiss etdiyimi xatırlamıram.

Biz ayağa durub gəzisməyə başladıq. Mən, nədənsə, onun nə üçün burda olduğunu, xəstəliyimin səbəbi haqqında heç nə soruşturmurdum. Əslində, o da buna imkan vermir, elə hey özünü çox yaxşı hiss etdiyini deyir, xəstə olduğunu qəbul etmək istəmirdi. Birdən o, coşqun bir ehtirasla dilləndi:

- Mən unutmaq istəyirəm, hər şeyi unutmaq istəyirəm. Bu günə qədər olan həyatımı yaddan çıxartmaq, yeni həyata başlamaq istəyirəm.

- Həyatından niyə narazisan ki?

- Sən buna həyatmı deyirsən?

- Mənəcə, o səni sevir. Bu onun gözlərindən, sözlərindən aydınca görürün.

- Doğru deyirsən, sevir. Amma mən necə, bu sevgini hiss edirəmmi?

- Mənəcə, o səni hiss ediləcək dərəcədə sevir.

- Eeehh, bircə bilsəydin!

- Nədir səni bu qədər narahat edən?

- Darıxma, hər şeyi sənə deyəcəm. Bütün həyatımı saniyə-saniyə sənə danişacam. Keçən bu illər boyu əsen küləklər içimin təlatümü, yağın yağışalar göz yaşlarını, göydəki o günəşin hərarəti mənim üçün cəhənnəmə alovunun ölümçül istisi kimi idi. Elə cəhənnəmdəki kimi, dəhşətli alovun iştisində qovrular, nə öle bilir, nə də bu əzabdən qurtula bilirdim.

Mən artıq hiss etməyə başlamışdım ki, Zərifə böyük bir çətinlik qarışışdadır. Görəsən, niyə, nə üçün o bu fizirlərini mənə açır, problemlərini mənimlə bələşirdi? Axı mən onun üçün çoxdan yox olmuşdum, bütün bu illər ərzində biz, bir dəfə də olsa, görüşməmişdik, bir-birimizin həyatımızdan belə xəbərsizdik. Mən öz-özümə bu sualları verir, amma, cavab tapa bilmirdim. Bunları onun özündən də soruşturma, nədənsə, cürət etmirdim. Ona görə də, böyük intizarla onun sözlərini dinləyir, hər sözünə, ifadəsinə diqqət yetirirməyə çalışırdım. Bir dən o elə bil ürəyimdən keçənləri oxudu:

- Yəqin, indi düşünürsən ki, bütün bunların mənə nə aidiyəti var?

- Açığlı, heç belə düşüməyə imkənən olmayıb, mən sanki yuxudayam. Səninlə görüşəcəyimi, üstəlik, burda, belə bir yerdə görüşəcəyimi ağlıma belə gətirə bilməzdəm. Amma, nə gizlədim, səni görmək çox xoş oldu.

- Doğrudan?

- Məni o unudulmaz məktəb illeri qaytardın. Dünya nə qəribə yermiş! Illər önce birdən-birə gələn ayrılıq. İndi də birdən-birə gözlənilməz bu görüş.

- Səninlə razı deyiləm.

- Sən başqa cür düşünürsən?

- Bu sənin üçün gözlənilməz ola bilər, amma mən...

Zərifə sözlərini tamamlaya bilmədi. Osman iri addımlarla özünü bize çatırdı. Gətirdiyi çantani Zərifəye uzadı. Zərifə çantani götürdü, üzündə heyiflənmiş bir təbəssümlə, xəstəxanaya tərəf getdi. Bir qədər sonra geri döndü və biz təkisiyə oturub ordan ayrıldıq.

* * *

Bundan sonra, təxminən bir həftə boyunca, biz hər gün görüşürük; mən onun özünün dəvətiylə, onların evlərinə gedirdim (Zərifə xəstəxanadan validəyinən yanına gəlmişdi və orda qalırdı). Valideynləri mənə yaxşı münasibət bəsləyirdilər. Hiss edirdim ki, bizim münasibətlərimiz haqqında (daha doğrusu, Zərifənin mənə qarşı münasibəti haqqında) onların məlumatı var.

Bir dəfə səhər təxminən saat 11-də onlara gəldiyim zaman Zərifə geyinib kecinib məni gözləyirdi. Anası narahat halda dedi: "Heç olmasa, sən ona başa sal ki, hələ tam yaxşılaşmayıb, bu vəziyyətdə harasa getmə olmaz". Lakin Zərifə: Buraxın məni xəstə hesab etməyinizi, artıq hər şey geridə qaldı,

- deyə evdə çıxmada israrlı olduğumu göstərdi və məndən xahiş etdi ki, bir maşın tapım. Sinif yoldaşım Aligilə gəldim, yarıma saat keçmədi ki, artıq biz Zərifəgildəydi. Ali bizi Çimkəndə qədər getirdi. Zərifənin xahişini ilə biz Abay adına parkda - Büyük Vətən müharibəsi qəhrəmanlarının şərəfinə ucaldılmış heykəlin yaxınlığında maşından düşdük. Təxminən 10 dəqiqə piyada getdikdən sonra üçmətəbəli bir binaya yaxınlaşdıq.

(Davamı var)